

der overmaade betænkelig. Jeg troer ikke, at man vil sige, at vi have allerede gjort dette, idet vi have ladet Domainegodset gaae over til Selveiendom ved Taxation; thi der var Forholdet complet anderledes. Der har Statsmagten, som selv var Eier, besluttet at ville overdrage sit Gods enkeltviis til Fæsterne ved Taxationer, idet Eieren, Statsmagten, Lovgivningsmagten, selv har bestemt Taxationsformerne og tildeels selv udnævnt Mændene dertil. Her er det ganske anderledes. Her foreskriver Loven Taxation for enkelte private Eiere, som skulle undertaste sig samme. Jeg sagde, at Taxationen kan forlanges af den ene, men ikke af den anden Part, og den, der har forlangt Taxation, er ikke engang pligtig til at finde sig i dens Resultat. Han kan træde tilbage og efter nogle Aars Forløb gjentage sit Forlangende; Godseieren skal derimod bestandig staae parat til, naar Fæsteren forlanger det, at lade Eiendommen taxeres eller gjøre Fæsteren et Tilbud, saaledes som omhandlet er i § 24, og dette Tilbud betyder Intet; thi Taxationen skal alligevel udføres. Det er allerede i sig selv en veratorisk Forholdsregel; men Taxationen, sagde jeg, er vilkaarlig. Jeg vil ikke tale om, at Taxationsmændene i det Hele taget skulle udgaae fra Amtsrådene, fra en Corporation, hvori det er givet, at den ene Side, Godseierne, er i Minoritet, og at altsaa Taxationsmændene, for hvis Redelighed jeg har den største Respekt, dog ikke kunne frikjendes for, efter deres nedarvede Synsmaade at staae den ene Side nærmere; de see Forholdet, som det viser sig fra den ene Parts Side; de ere ikke saa bekvemme til at see Forholdet, som det viser sig fra den anden Side. Men det kan jo ikke være nogen almindelig Taxation; der skal altsaa være en Mængde Taxationer, som kunne følge ganske forskellige Grundsætninger og komme til aldeles forskellige Resultater, og det just, fordi Taxationerne gaae ud paa Noget, hvorpaa de ikke skulde gaae ud. Der er, paastaar jeg, i Loven steet en Forverling, hvorved noget ganske Andet er blevet Taxationsobjectet end det, der skulde være det. Hvad er det, der er tvivlsomt, og hvorfor man behøver en Taxation? Det er ikke den individuelle Eiendoms Værdi, thi den har man Midler til

at finde, naar man vil give Tid, eller naar man vil komme overeens om at anticipere Tiden, — naar man vil oppebie den Tid, da Fæsteren dør, eller uden Hensyn til Fæstecontracten byde Gaarden tilfals ved Auction, da erfarer man det individuelle Steds Værdi; men det, som er det Vanskelige at udfinde, er det, som Loven betegner ved den Forringelse, som Fæsteiendommen lider i Værdi ved at være Fæsteiendom. Nu komme vi just til det Punkt, hvori Lovens største Svaghed ligger. Denne Forringelse er en almindelig Forringelse, det er ikke Noget, der finder Sted ved den enkelte Eiendom; Forringelsen er ved Gaarden Nr. 1, ligesom ved Gaarden Nr. 2 og Gaarden Nr. 3; de have alle den samme Byrde, nemlig Fæsternes og Fæstefamiliernes Ret. Det er en Byrde, som staaer i Forhold til Eiendommens fulde Værdi og gjør et vist Afdrag i denne; men nu gaaer Taxationen ikke ud paa, at hver enkelt Eiendom taxeres, og man taxerer ikke særskilt, hvad det dog er man skulde udfinde, nemlig Eiendommens Forringelse ved Fæsternes Rettighed og ved Fæstebaandet, og det er ganske rigtigt, forsaavidt at man ikke gaaer ud paa at lade Taxationen afgjøre dette, fordi det er Noget, som man dog ikke vilde overlade til mange forskellige Taxationscommissioner at fastsætte paa en forskjellig Maade. Det er det, som skulde fastsættes eengang for alle, og det er ogsaa det, som man flere Gange har forsøgt at fastsætte. Man har sagt, at der tilkom Fæsterne eller Fæstefamilierne $\frac{1}{3}$ af Eiendommens Værdi eller Sligt; men man er vegen tilbage, fordi man troede derved at udtale en Medieiendomsret for Fæsterne, som man ikke troede at kunne soutenerere. Denne Vanskelighed skal jeg nu ikke søge at gaae ind paa at fjerne, da jeg ikke er Ophavsmand til en saadan Lov; men jeg paastaar, at, er der nogen Billighed i at afdrage Noget fra den fulde Værdi, som Fæstestedet har, naar det sættes til Auction som fri Eiendom, er der nogen Billighed i at give nogen Lov om, at der skal ske en Fra dragelse, saa skal den lovgivende Magt have Mod og Mandshjerte til at sige: Saa stor er Værdiforringelsen; saa skulle vi ikke trække os tilbage bag Taxationscommissionerne og ikke sige: Vi have vel ikke Mod til at tillægge Fæsterne $\frac{1}{3}$